

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr. (20.1-31)

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – ministerija) teikia svarstyti Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 2, 16, 18 ir 20¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projekto tikslas – sudaryti sąlygas teikti asmeninę pagalbą neįgaliesiems, taip siekiant užtikrinti jiems galimybę visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime bei darbo rinkoje, taip pat įtvirtinti, kad gali būti nustatomi du specialiųjų poreikių lygiai, nustatyti, kad asmenims, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos buvo nustatytas darbingumo lygis, gali būti nustatyti du specialiųjų poreikių lygiai.

I. Sprendžiama problema	<p>1. Siekiant įgyvendinti Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo, ratifikuotų Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo ratifikavimo“ (toliau – Konvencija), 19 straipsnio nuostatas, kurios numato, kad Konvenciją ratifikavusios valstybės, taip pat ir Lietuvos Respublika, pripažįsta lygias visų neįgalųjų teises gyventi bendruomenėje, lygias galimybes su kitais rinktis ir imasi veiksmingų atitinkamų priemonių, kad sudarytų sąlygas neįgaliesiems visapusiškai įgyvendinti šią teisę ir būti visiškai įtrauktiems į bendruomenę bei dalyvauti joje. Be kita ko, siekiama užtikrinti, kad neįgalieji turėtų galimybę pasinaudoti įvairiomis namuose, gyvenamojoje vietoje teikiamomis ir kitomis pagalbinėmis bendruomenėje teikiamomis paslaugomis, įskaitant asmeninę pagalbą. Naujos individualizuotos, t. y. asmeninės pagalbos bendruomenėje sukūrimas padėtų užtikrinti, kad neįgalieji turėtų galimybę gyventi savarankiškai, integruotis į bendruomenę ir išvengti atskirties nuo bendruomenės.</p> <p>2. Šiuo metu Lietuvos Respublikoje nėra asmeninės pagalbos organizavimo ir teikimo teisinio reguliavimo, todėl būtina reglamentuoti asmeninės pagalbos poreikio nustatymo, teikimo ir finansavimo mechanizmą.</p> <p>3. Asmenims, kuriems yra nustatytas pirmojo ar antrojo lygio specialusis nuolatinės slaugos poreikis (didelių specialiųjų poreikių lygis), suteikta galimybė naudotis vienodomis lengvatomis. Asmenims, kuriems yra nustatytas pirmojo ar antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis (vidutinių specialiųjų poreikių lygis ir nedidelių specialiųjų poreikių lygis), ši galimybė nesuteikta. Siekiant užtikrinti, kad asmenys, kuriems yra nustatytas pirmojo ar antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis (vidutinių specialiųjų poreikių lygis ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis), turėtų galimybę pasinaudoti tokiomis pačiomis lengvatomis, siūloma atsisakyti nedidelių</p>
-------------------------	---

	<p>specialiųjų poreikių lygio nustatymo.</p> <p>Šiuo metu specialiųjų poreikių lygio nustatymas asmenims, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas darbingumo lygis, reglamentuotas tik Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo įgyvendinamajame teisės akte, t. y. Specialiųjų poreikių lygio nustatymo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. A1-563 „Dėl Specialiųjų poreikių lygio nustatymo asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, tvarkos aprašo patvirtinimo“.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Teikiamu Įstatymo projektu siūloma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. apibrėžti asmeninės pagalbos sąvoką, kaip asmeninio asistento individualiai teikiamą pagalbą neįgaliajam atlikti darbus ir vykdyti veiklas, kurių dėl negalios jis negali atlikti savarankiškai ir kurie būtini siekiant gyventi savarankiškai ir veikti visose gyvenimo srityse. 2. apibrėžti asmeninio asistento sąvoką, t. y. nustatyti, kad asmeninę pagalbą gali teikti fizinis asmuo, darbo ar jų esmę atitinkančių santykių pagrindu teikiantis asmeninę pagalbą neįgaliajam, su kuriuo jis nėra susijęs artimais giminystės ryšiais. 3. asmeninės pagalbos poreikį reglamentuoti kaip vieną iš specialiųjų poreikių rūšių, o asmeninės pagalbos teikimą neįgaliajam – kaip specialiojo poreikio tenkinimo priemonę. 4. nustatyti, kad asmeninės pagalbos poreikis nustatomas individualiai kiekvienam neįgaliajam, vertinant kompleksiskai sveikatos būklę ar organizmo funkcinius sutrikimus, galimybes atlikti darbus ir vykdyti veiklas, kurios yra būtinos siekiant gyventi savarankiškai ir veikti visose gyvenimo srityse. 5. nustatyti, kad asmeninės pagalbos poreikį nustato socialiniai darbuotojai, paskirti savivaldybės institucijos nustatyta tvarka, o asmeninės pagalbos poreikio nustatymo kriterijus ir asmeninės pagalbos teikimo tvarką – socialinės apsaugos ir darbo ministras. Sprendimą dėl asmeninės pagalbos skyrimo, sustabdymo, atnaujinimo, pratęsimo ir nutraukimo priima socialinio darbuotojo, nustačiusio asmeninės pagalbos poreikį, teikimu savivaldybės vykdomoji institucija. Asmeninės pagalbos poreikis nustatomas vieniems metams nuo sprendimo dėl asmeninės pagalbos skyrimo priėmimo dienos. 6. nustatyti, kad už asmeninės pagalbos teikimo organizavimą ir jos kokybės užtikrinimą atsako savivaldybių institucijos. 7. nustatyti, kad neįgaliojo mokėjimo už asmeninę pagalbą dydis negali viršyti 20 procentų asmeninės pagalbos teikimo išlaidų dydžio. Mokėjimo už asmeninę pagalbą dydį nustato savivaldybė, vadovaudamasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintu mokėjimo už asmeninę pagalbą tvarkos aprašu. 8. reglamentuoti dviejų specialiųjų poreikių lygių (didelių ir vidutinių) nustatymą – asmenims, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos buvo nustatytas darbingumo lygis, gali būti nustatyti du (didelių ir vidutinių) specialiųjų poreikių lygiai. 9. nustatyti, kad sprendimus dėl neįgaliesiems rekomenduojamų specialiosios pagalbos priemonių priima Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Taip būtų užtikrintas specialiosios pagalbos priemonių prieinamumo didinimas neįgaliesiems, asmuo vieno langelio principu gautų informaciją apie jam reikalingos pagalbos priemones.
III. Priemonių kaštai	<p>Preliminariais ministerijos duomenimis, 2021 metams (6 mėnesiams) asmeninei pagalbai teikti reikėtų 2 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų, asmeninė pagalba būtų suteikta apie 600 neįgalųjų. Pažymėtina, kad 2021 metais asmeninė pagalba taip pat bus teikiama ir įgyvendinant bandomąjį asmeninio asistento paslaugų organizavimo ir teikimo fizinę negalią (judėjimo, regos, klausos, vidaus</p>

	<p>organų sutrikimai) ir (ar) kompleksinę negalią turintiems asmenims projektą, kurio metu (2019–2021 metais) asmeninę pagalbą gaus iš viso apie 1 593 asmenys (vidutiniškai 800 neįgaliųjų per metus), o asmeninei pagalbai teikti šio projekto metu iš viso bus skirta 4,9 mln. Eur Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų.</p> <p>Nuo 2022 metų asmeninei pagalbai teikti kasmet reikėtų 10 mln. Eur iš valstybės biudžeto, asmeninė pagalba kasmet būtų suteikta apie 1 500 neįgaliųjų.</p> <p>Priėmus įstatymą, asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo buvo nustatytas nedidelių specialiųjų poreikių lygis, bus prilyginami asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, kuriems šio įstatymo nustatyta tvarka nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis, galės įsigyti miesto ir priemiesčio transporto bei tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusų, reguliaraus susisiekimo laivų ir keltų bilietus su 50 proc. nuolaida, jei to nenumato Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymo nuostatos (ministerijos duomenimis apie 6 000 asmenų). Iš viso transporto išlaidų kompensacijoms papildomai iš valstybės biudžeto prireiktų 365 160 Eur.</p> <p>Taip pat per metus nebus surenkama apie 23 736 Eur valstybės rinkliavų už asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimą ar keitimą.</p>
IV. Nauda visuomenei	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neįgalieji turės galimybę pasinaudoti asmenine pagalba, kuri yra būtina siekiant gyventi savarankiškai, integruotis į bendruomenę ir išvengti atskirties nuo bendruomenės. 2. Sukurti naują individualizuotą pagalbą bendruomenėje ir ją reglamentuoti ypač aktualu dabar, kai valstybė pertvarko socialinės globos sistemą – globos įstaigose gyvenančius neįgaliuosius siekiama apgyvendinti savarankiškai ir sudaryti sąlygas šiems asmenims, jų šeimoms (globėjams, rūpintojams) gauti individualias jų poreikius atitinkančias bendruomenines paslaugas, taip užtikrinant neįgaliųjų savarankiškumo ir pasirinkimo laisvę. 3. Prognozuojama, kad 50–70 proc. neįgaliųjų, gaunančių asmeninę pagalbą, ir jų artimųjų įsilies į darbo rinką gaudami vidutinio dydžio pajamas. 4. Papildomai bus įdarbinta 1 500 asmenų, teikiančių asmeninę pagalbą. 5. Neįgalieji, kuriems yra nustatytas pirmojo ar antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis (vidutinių specialiųjų poreikių lygis), turės galimybę gauti tas pačias garantijas ir lengvatas. 6. Neįgalieji, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos buvo nustatytas darbingumo lygis, nustatytas specialiųjų poreikių lygis (didelių ar vidutinių) suteiks galimybę gauti tokias pačias lengvatas, kuriomis jie naudojosi būdami darbingo amžiaus, t. y. sukakus senatvės pensijos amžių šiems asmenims būtų užtikrinamas lengvatų teikimo tęstinumas.

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 1.2.2 papunktyje nurodytą 4 priemonę, numatančią naujų bendruomeninių paslaugų neįgaliajam ir jo šeimai (apsaugotas būstas, socialinė rehabilitacija po ilgalaikės institucinės globos ar hospitalizacijos, asmeninis asistentas, savarankiško gyvenimo namai, atokvėpio paslaugos) sukūrimą ir plėtrą, skatinant neįgalius žmones būti savarankiškus ir juos įgalinti.

Konkrečios Įstatymo projekte nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdinamos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu su Įstatymo projektu pateiktame bei Didesnio poveikio teisės aktų projektų poveikio vertinimo rezultatų pateikimo formoje. Poveikio vertinimas buvo atliekamas konsultuojantis su Vši Vyriausybės strateginės analizės centru.

Įstatymo projekte vartojamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai suderinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų

informacinėje sistemoje, teiktas išvadoms gauti Neįgaliųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Neįgaliųjų reikalų departamentas) (buvo prašoma dėl Įstatymo projekto pateikti išvadą, suderintą su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba), Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.

Įstatymo projektas su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Neįgaliųjų reikalų departamentu ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija suderintas be pastabų. Įstatymo projektas patikslintas pagal Lietuvos savivaldybių asociacijos, Teisingumo ministerijos, Tarnybos pastabas. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba ir Sveikatos apsaugos ministerija per nustatytą terminą pastabų ir pasiūlymų nepateikė, todėl, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 30 punktu, laikome, kad Įstatymo projektui pritaria.

Visuomenės pastabų ar pasiūlymų dėl Įstatymo projekto negauta.

Įstatymo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Įstatymo projektas neprieštaruja Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai.

Įstatymo projektą parengė ministerijos Tikslinės pagalbos skyriaus vedėja Daiva Zabarauskienė, tel. 8 706 68 129, el. p. daiva.zabarauskiene@socmin.lt, Tikslinės pagalbos skyriaus vyresnioji patarėja Jurgita Čiuladaitė-Pritulskienė, tel. 8 706 68 225, el. p. jurgita.ciuladaite@socmin.lt, Tikslinės pagalbos skyriaus vyriausioji specialistė Rita Zilnienė, tel. 8 706 64 221, el. p. rita.zilniene@socmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 2, 16, 18 ir 20¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25¹ straipsniu įstatymo pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

2. Įstatymo projektas, 3 lapai.

3. Įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.

4. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 15 lapų.

5. Suinteresuotų institucijų pastabos, 9 lapai.

6. Didesnio poveikio teisės aktų projektų poveikio vertinimo rezultatų pateikimo forma, 8 lapai.

Ministras

Linas Kukuraitis

Jurgita Čiuladaitė-Pritulskienė, tel. 8 706 68 225, el. p. jurgita.ciuladaite@socmin.lt
Rita Zilnienė, tel. 8 706 64 221, el. p. rita.zilniene@socmin.lt